

Sygn. akt **XXVIII C 7399/21**

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **sędzia Paweł Krekora**

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **A. B., J. B.**

przeciwko **(...) Bank (...) S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

postanawia:

stwierdzić swoją niewłaściwość i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

Zasadnicze powody rozstrzygnięcia

Sprawę przekazano na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. zgodnie z właściwością, z uwagi na treść postanowienia art. 8.07 umowy (właściwość miejscowa sądu z uwagi na miejsce siedziby oddziału banku, w którym podpisano umowę – oddział nr (...) we W.). W związku z tym strony umówiły się na poddanie sporów związanych z umową właściwym sądom mającym swoją siedzibę w W., co uczyniło je wyłącznie właściwymi na podstawie art. 46 § 1 k.p.c. i skutkowało koniecznością przekazania sprawy.

Na marginesie należy jedynie zauważyć, że właściwość ta odpowiada właściwości wynikającej z art. 37² § 1 k.p.c.

XXVIII C 7399/21

Uzasadnienie postanowienia z 21 czerwca 2021 r.

Pozwem strona powodowa wniosła o ustalenie nieważności umowy kredytu z dnia 13 maja 2008 r. oraz zasądzenie od pozwanego banku na swoją rzecz kwot uiszczonych na rzecz banku wpłat związanych z zawartą umową kredytu z odsetkami ustawowymi a opóźnienie (357 744,12 zł i 82590,30 chf). Ewentualnie strona powodowa wniosła o zasądzenie kwoty 287 965,41 zł z odsetkami tytułem nadpłaconych rat z uwagi na dokonywanie wpłat w oparciu o niedozwolone postanowienia umowne.

Do pozwu załączono kwestionowaną umowę kredytu dewizowego mieszkaniowego nr (...) z dnia 13 maja 2008 r. W art. 8.07 umowy strony zawarły klauzulę prorogacyjną, zgodnie którą wszelkie spory wynikające z umowy lub w związku z nią – w razie niedojścia przez strony do porozumienia na drodze polubownej, rozstrzygać miał sąd właściwy dla miejsca położenia oddziału banku, w którym podpisano umowę. Z stempla przedstawiciela banku, który zawarł umowę wynika zaś, że podpisano ją w Oddziale(...) we W. (k. 79). W związku z tym postanowieniem z dnia 21 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

Jak wskazano w zasadniczych motywach rozstrzygnięcia, u podstaw wydania postanowienia tej treści legło brzmienie przywołanego powyżej art. 8.07 kwestionowanej przez powoda umowy kredytu.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 200 § 1¹ swoją właściwość sąd bierze pod rozagę z urzędu w każdym stanie sprawy, zaś niewłaściwość dającą się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozagę z urzędu tylko do czasu doręczenia pozwu (§ 1² zd. 1). Z kolei sąd, który stwierdzi swą niewłaściwość, przekaze sprawę sądowi właściwemu (§ 1⁴ art. 200 k.p.c.).

Kwestię umowy prorogacyjnej reguluje zaś art. 46 k.p.c., zgodnie z którym strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym (§ 1).

Analizując postanowienie art. 8.07 spornej umowy nie powinien budzić wątpliwości fakt, że stanowi on przejaw umowy (klauzuli) prorogacyjnej. Strony wskazały bowiem jednoznacznie, że sądem właściwym dla rozpatrywania wszelkich sporów mogących wyniknąć z umowy lub w związku z nią będzie sąd właściwy według miejsca położenia oddziału, w jakim doszło do zawarcia umowy. Tym samym doszło do konkretyzacji stosunku prawnego mogącego stanowić podstawę sporu, a także wskazania właściwego do ich rozpoznania sądu. Leksykalna wykładnia omawianego postanowienia prowadzi również do wniosku o szerokim jego zakresie, gdyż ewentualne spory osadzone być miały na podstawie umowy lub w związku z nią.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższa okoliczność obligowała do przekazania sprawy sądowi wybranemu umownie przez strony, który stał się wyłącznie właściwy dla sporów osadzonych na tle stosowania umowy kredytu. Sporem tego rodzaju pozostaje bowiem zarówno żądanie ustalenia, że umowa jest nieważna, jak i domaganie się zapłaty kwot uiszczonych w ramach jej wykonywania z uwagi na nieważność. Wszak faktami, które zdaniem powoda mają uzasadniać powództwo jest stosowanie przez bank klauzul odsyłających do aktualnych tabel kursów walut w banku, które zdaniem powoda stanowią klauzule niedozwolone świadczące w pierwszej kolejności o nieważności kontraktu, względnie o ich bezskuteczności. Spór zatem wykreowany żądaniami pozwu pozostaje zatem niewątpliwie w związku umową, dotyczy jej istoty, wszak powód oświadcza, że wykonywał ją, tyle że ma być ona nieważna, ewentualnie, że wykonywaniu towarzyszyło świadczenie w zakresie przekraczającym rzeczywisty obowiązek.

Okoliczności powyższej nie sprzeciwia się przy tym podstawowe twierdzenie pozwu, jakoby umowa była nieważna. Należy zauważyć, że kwestia czy umowa jest ważna, czy też nie nastąpi po przeprowadzeniu postępowania w sprawie (w tym przypuszczanym przedstawieniem zarzutów przez pozwanego) i jej zakończenia wydaniem wyroku. Nie jest zatem dopuszczalne czynienie apriorycznego założenia o nieważności umowy kredytu, w tym w części dotyczącej umowy prorogacyjnej, na etapie badania z urzędu właściwości przed doręczeniem pozwu pozwanemu (art. 200 k.p.c.). W szczególności, że powód podnosi, że żądanie pozwu zasługuje na uwzględnienie nawet w razie przyjęcia założenia, że umowa pozostanie ważna, z pominięciem zastosowania indeksacyjnych postanowień umowy, co wynikać ma z braku jednolitości orzecznictwa w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych czy denominowanych do kursu walut obcych. Nie sposób zatem wywodzić, aby żądanie pozwu opierane na tezie o nieważności umowy a limine determinowało niemożność zastosowania klauzuli prorogacyjnej w niej zawartej.

Z poglądem powyższym koresponduje chociażby treść art. 34 k.p.c., zgodnie z którym m.in. powództwo o ustalenie istnienia umowy lub unieważnienie można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania, przy czym w doktrynie słusznie się zauważa, że w ramach pojęcia ustalenia istnienia umowy zawarte jest również żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego powstałego w wyniku zawartej umowy (J. Gudowski, M. Jędrzejewska [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. T. Ereciński, LEX, komentarz do art. 34, M. Wójcik [w:] Kodeks postępowania cywilnego, red. A. Jakubecki, LEX, komentarz do art. 34). Powództwo o ustalenie nieważności umowy jest zaś typem żądania o ustalenie (por. chociażby wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1976 r., II CR 288/76, OSNCP 1977, nr 5–6, poz. 91),

przy czym podnosi się również, że żądanie unieważnienia umowy, o którym stanowi chociażby art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, stanowi typ żądania o ustalenie z art. 189 k.p.c. (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 5 listopada 2019 r., VI ACa 542/19). Tym samym nawet w razie poddania w wątpliwość istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy ustawodawca przewidział możliwość respektowania skutku jej faktycznego zawarcia, jakim było oznaczenie miejsca jej wykonania i możliwe w związku z tym ustalenie sądu właściwego dla rozpoznania sporu. Dlatego też domaganie się w ramach podniesionego roszczenia procesowego ustalenia nieważności umowy, nie może samo przez się świadczyć o nieskuteczności zastrzeżonej w tej umowie klauzuli prorogacyjnej.

Należy przy tym zauważyć, że nie sposób zakładać, aby komentowane postanowienie umowne zastrzeżone było w realiach niniejszej sprawy na niekorzyść konsumenta, a przez to wyłączona była jego skuteczność. Należy bowiem zauważyć, że umową kredytu finansowane było m.in. nabycie domu położonego w gm. Ż., K. (k. 72). Miejscowość ta jest położona w powiecie (...), na obszarze właściwości Sądu Okręgowego we Wrocławiu, zaś z pozwu wynika, że powodowie w niej zamieszkują. Zważyć zatem należy, że ustalona umową właściwość odpowiada właściwości ze względu na miejsce zamieszkania powodów, zarówno przy wzięciu stanu na dzień zawarcia umowy (powodowie mieszkali we W., k. 71), jak i stanu z daty wniesienia pozwu. Zresztą w świetle zasad doświadczenia życiowego kredytobiorcy udają się do placówki banku bliskiej swemu miejscu zamieszkania, przez co nie sposób wywodzić, aby komentowane postanowienie umowne odnoszące się do siedziby oddziału banku, a nie siedziby banku, było poczynione na niekorzyść konsumenta, z jednoczesną korzyścią dla drugiej strony umowy. W realiach niniejszej sprawy należy wywieść wniosek wprost przeciwny.

Z uwagi na wybór przez strony sądu wyłącznie właściwego w rozumieniu art. 46 § 1 k.p.c. do rozpoznania spraw związanych ze stosowaniem będącej przedmiotem sporu umowy, sprawę przekazano z urzędu na podstawie art. 200 k.p.c. sądowi właściwemu do jej rozpoznania (w tym wniosku o zabezpieczenie – art. 734 k.p.c.). Jednoznaczna treść art. 46 § 1 k.p.c. wyłącza uprawnienie do wytoczenia powództwa przed sąd ustalony w oparciu o przepisy dotyczące właściwości ogólnej (art. 30 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

1) (...)

2) (...)

3) (...)

(...)